

Christopher Eccleston,
Kate Winslet

jude

VB 123 minut

režija Michael Winterbottom **scenarij** Hossein Amini, po romanu *Jude the Obscure* Thomasa Hardyja **fotografija** Eduardo Serra **montaža** Trevor Waite **igrajo** Kate Winslet, Christopher Eccleston, Rachel Griffiths, Liam Cunningham, June Whitfield

Jude je tako šokanten film, da na prvi pogled stežka verjamemo, da je, prvič, posnet po romanu Thomasa Hardyja *Jude the Obscure*, drugič, postavljen v Anglijo ob zatonu 19. stoletja in tretjič, da gre preprosto za kostumsko dramo. Kostumske drame načeloma ne šokirajo, pa naj gre za podeželske krimiče Agathe Christie ali nedolžnosti Martina Scorseseja. Nikoli. Še posebej, če gre za tako znan roman, kot je Hardyjev. Dvorana Noge Hilton v Cannesu je bila nabito polna in stavim, da je določen odstotek občinstva poznal roman; toda – ko se zgodi "tisto", je dvorana enoglasno, kot orkester na dirigentov znak s paličico, zarjovela. Sočutno. Ooooooh. Priznam, sam sem rekel *fuck*, glasno in jasno, a ponovno stavim, da me nihče ni slišal. Če sam izrečem tisto besedo, potem je to to. Na emocionalne štose načeloma ne padam. Dvorano je podrlo, z menoj vred. Zgodil se je orkan. Twister. Za kaj gre torej pri filmu **Jude** Michaela Winterbottoma, ki ima za seboj prvenec **Butterfly Kiss** – veliko manj šokanten izdelek, pa čeprav gre za žanrsko veliko bolj privlačno temo – kjer Amanda Plummer in Saskia Reeves kot lezbični množični morilki tlakujeta Škotske avtoceste s trupli? **Jude** je sprva zelo korektna kostumska melodrama, sicer pa se tako imenuje glavni junak, natančneje Jude Fawley, kamnoseški mojster. Jude se – po ponesrečenem zakonu in pravkar rojenemu sinu – nesmrtno zaljubi v sestrično Sue Bridehead, učiteljico. Sue in Jude pa se zblížata šele po njenem ponesrečenem zakonu, brez otrok, brez ljubezni. Prava tragedija, ki se še stopnjuje. Jude ni ločen od prve žene in z dvema "novima" otrokoma pod pazduho utelešata – v očeh družbe – napad na ustaljene konvencije. Prava izobčenca torej. Toda izobčenstvo v družbi za Winterbottoma oziroma Hardyja ni dovolj; tragedija nastopi šele, ko se tujek, izobčenec, naseli v intimnejšem prostoru, v družini. Tujek je seveda Judov sin iz prvega zakona s pokvarjeno, povzpetniško frajlo lokalnega prašičjerejca. Občinstvo si oddahne, češ: "odstranili smo jo, sedaj ima junak družino, vse tri otroke in ženo, na kupu.

XIV Dobro je, srečni so, glej, še službo je dobil, konec je lakote,

družba ju je sprejela; še zaključni poljub v sončnem zahodu in gremo domov; ura in tričetrt je mimo, dober film, ravno pravšnja dolžina. "Problem" je seveda v tem, da **Jude** traja dobri dve uri. Kaj se lahko še zgodi v naslednjih dvajsetih do petindvajsetih minutah? Bo Sue povila četverčke? Se bo sosedova krava otelila? Bo Judov prvorojenec iz propadlega zakona zadavil pol-sestrici in nato položil roko še nase? Katera od treh bo obveljala? Prva? Druga? Menda ne tretja? Vraga, pa tretja. *And the winner is...* Izobčenec, ja, tisti, na katerega nihče ni stavil. Kljuse. Mali mož stopi na hribček – na stol, bolje rečeno –, spodnese ga in obvisi. Kamera pa za njim in Sue pred njo, z listkom v roki, ki ga je iztrgala, nabitega na vratih v spalnico – tako majhno, da so se komaj vsi spravili vanjo. Občinstvo pa v šok. *Fuck*. "Preveč nas je", pravi listek; in tako je rekel tudi sam sinko dan prej, ko je bila družinica na vrhuncu lakote in socialne bede; dan preden Jude dobi službo, dan preden posije sonce in minuto pred tem, ko občinstvo pomisli, da se bo odvrтела odjavna špica – misleč, da bomo šli vsi srečni domov. Takrat pride tornado. Twister. "Preveč nas je." Resnični *killer*, tale vrstica. Dobesedno. Tako močna enovrstičnica, da učinkuje šele, ko se izkaže, da jih bo odslej resnično manj. *Every man for himself*. Točno to, Sue zapusti Jude in ko občinstvo spet pomisli na odjavno špico, nas Hardy in Winterbottom usekata še enkrat, z novo enovrstičnico. "Tvoj otrok je umoril moja dva." Kar šokira še bolj kot pogled na v štručki zviti modrolični trupelci ter na s štrika viseče telo morilca in avtorja prvega *killerja*, sta obe verbalni opazki. **Jude** je strašno-dober film, tudi zato, ker besede ubijajo močnejše od dejanj, kar je posrečen indic, da se je Winterbottom držal literarne predloge, pa tudi zato, ker za spremembo nekajkratna misel na konec-pred-samim-koncem ne sprošča groze gledalca nad filmom, temveč filma nad gledalcem.

Simon Popek